

Çocuk, daha konuşmaya başlarken şiir cümlesinin yapısına uygun bir yol tutar. Kafiye olan ve ses özelliği bakımından birbirine çok benzeyen kelimeleri kullanır. Esasında, dikkat edilirse, çocukların kelimelere başka bir hava, başka bir güzellik kattıkları görülür. Onlar, yetişkinlerin klişe halinde kullandıkları sıfat takımlarına, mecazlara ve benzetmelere pek itibar etmezler, kendi iç dünyalarını ve düşünme tarzlarını yansıtan şekilleri tercih ederler. Böylece, şairle çocuk anlatım serbestliğinde, yenilik ve tazelik ardında gitmekte birleşmiş olurlar.

Çocukları şiire yaklaştıran başka bir husus da, ahenk unsurudur. Durağı, kafiyesi, iç ahengi ile çoğu kez kısa şekliyle şiir, her normal çocukta var olan ritm duygusunu besler, müzik ihtiyacını karşılar.

Şiirin bu özelliğinden sınıf içi çalışmalarında çeşitli şekillerde faydalanmak mümkündür. Meselâ, anaokullarında veya ilkokulun ilk devresinde şiir okurken çocukların elleriyle tempo tutmaları istenebilir. Bazı hallerde ise çocuklar şişe ve tahta parçalarından meydana getirdikleri basit bir bando ile arkadaşlarından birinin veya öğretmenin yüksek sesle okuduğu şiir için tempo tutarlar, sanki şiir için bir beste yaparlar.

Başka bir usul de, çocukları okunan bir şiirin melodisine uyarak serbest danslar yapmaya teşvik etmektir. Bu suretle çocuklar şiirin ahengine uyarlar, dans ederler, sözle anlatmakta güçlük çektikleri duygularını yaratıcı hareketlerle ifade etmiş olurlar. Şiirin ahengiyle içlerindeki ahenk duygusu arasında bir ilişki kurabilen, şiiri daha küçük yaşlarında serbest hareketlerle yorumlamaya alışan çocuklar hayatları boyunca devam edecek samimi bir şiir sevgisi geliştirirler. Şiiri, kendi benlikleri dışında değil, kendi hayatları içinde yeri olan bir sanat ürünü olarak düşünürler.» (8).

Çocuğa şiir ezberletip okutmanın başlıca yararları şunlardır:

1) **Anadil Sevgisi ve Eğitimi:** Ezberlediği şiirlerle çocuk, önce anadilinin kullanımını tanıyacak, sonra millî edebiyatın sanat eserleriyle karşı karşıya gelecektir. Anadiliyle yazılmış iyi örnekleri tanıyan çocuğun hafızasında kalan kelimeler, deyimler, buluşlar... Millî dil bilinç ve geleneğinin gelişmesine yol açar.

2) **Zevk ve Sanat Eğitimi:** Küçük yaştan itibaren şiirle karşılaşmış olan bir çocukta, zamanla sanat eserlerine, değerli yazılara karşı ilgi belirecek, şiir okuma isteği uyanacak, okuduğu şiirler ara-

sında beğendiklerini ezberlemek ve bir deftere yazmak alışkanlığı belirecektir. Böylelikle de şairlerimizi tanımak mümkün olacak, çocuğun estetik duyguları ve edebî zevki gelişecek, iyi yazma becerikliliği, okuma isteği artacaktır.

3) **Hayal Gücü Eğitimi:** Şiirden zevk alan bir çocuğun ve gençin hayal gücü genişleyecek, sezîş ve duyularları artacaktır.

4) **Bellek Eğitimi:** Belleğin de eğitimle, alıştırma ile güçlendiği bir gerçektir. Belleği geliştirmek için, ölçülü bir sınır içinde kalmak üzere, dikkatli bir ezberlemeye de ihtiyaç vardır. Birçok hallerde dikkatle belleğin birleştiği olur. Kuru kuruya yapılmayan bir ezber, bellek ile beraber dikkati de geliştirir.

Ezberleme ve ezberden okuma yalnız nazım (şiir) için düşünülmelidir. Güzel düzyazı (nesir) parçalarının, özlü sözlerin, tasvirlerin... ezberlenmesi ve ezberletilmesi de gerekir. Fakat bunların uzun olmamasına özellikle dikkat edilmelidir.

5) **Sosyal Eğitim:** Bir topluluk, veya bir iki kişi önünde ezberden bir şey okuyan çocuğun kendine güvenme duygusu gelişir, utangaçlıktan kurtulmaya başlar. Böylece, rahat konuşmaya alışarak sosyal kişiliği kuvvetlenmiş olur.

6) **Millî, Ahlâki ve İnsani Eğitim:** Ezberlenecek konuların bir bölümü de millî, ahlâki ve insani olmalıdır. Çocukta bu sosyal duyguların gelişmesinde ezber parçalarının büyük etkileri görülür.

Şiir veya düzyazı, bir kişi tarafından söylenebileceği gibi sınıfta, bahçede, bir gezide topluca da tekrarlanabilir. Toplu ve ahenkli telâffuzu sağlayacak olan koro denemelerinden, disiplinsizliğe yol açacağı korkusuyla, çekinmemek gerekir.

Çocuk Şiirlerinin Nitelikleri:

Neşeli, hareketli, çevre ve zamanla ilgili (köy, şehir, deniz, dağ, mevsimler, tabiat olayları, aile hayatı, toplum olayları, bayramlar, millî günler...) olması gereken çocuk şiirlerinde vezin ve kafiye önemli ölçüde yer almaz. Küçük yaşta çocuklar için yazılan şiirlerin vezinli ve kafiyeli olması daha yararlıdır.

Bizde çocuk şiirleri üzerine ilk yazıyı Çocuk Edebiyatı (9) adlı makalesiyle vermiş bulunan İbrahim Alâaddin (Gövsâ), çocuk şiirlerinin niteliklerini şöylece sıralamaktadır:

(8) Dr. A. Ferhan Oğuzkan: *İlköğretim*, 520.

(9) *Tedrisat-ı İptidaiye Mecmuası*, sayı: 9.